

A. Hoven
Keplerlaan 14
7904 EM Hoogeveen

Kerkeraad voor algemene zaken
van de Gereformeerde Kerk
Stooskeplein 4
7902 HM Hoogeveen

Hoogeveen, 1 oktober 1996.

Geachte dames en heren,

Betreft: Het orgel in de Hoofdstraatkerk.

De informatie, die tijdens en na de vergadering van 18 september 1996 gegeven werd, heeft mij er niet van overtuigd dat restauratie de beste oplossing is voor de problemen in de Hoofdstraatkerk met betrekking tot de begeleiding van de zang tijdens de eredienst en bij andere activiteiten.

Van de adviseurs noteerde ik de volgende opmerkingen.

- In 1905 was het een fraai romantisch orgel
- In 1952 heeft een uitbreiding plaats gevonden, die niet optimaal harmonieert met het daarvoor bestaande orgel
- In 1964 is het orgel zo goed als geheel vernieuwd (neo-barok), maar er zijn methoden en technieken toegepast, die nu niet meer gedaan worden, omdat ze toch niet zo goed bleken te voldoen (de Graaf)
- Het mechaniek van de Graaf is een gegeven, dat niet veranderd kan worden
- Nieuwbouw is beter, want ook na de restauratie blijft van het quasi barokke orgel niet meer over dan een goed gebruiksvoorwerp.

De restauratie van 1980 was een apart verhaal. De kosten waren ongeveer f.84.000,- waarvan een aanzienlijk deel aan uitbreiding besteed is. Hiermee werd de al langbestaande wens van de toenmalige organist vervuld. Het lijkt er op dat de noodzakelijke restauratie daardoor in het gedrang gekomen is. Direct daarna bleek de windvoorziening toch nog lekkages te vertonen.

In de vergadering werd medegedeeld dat in 1988/89 de gebreken aan het orgel onderwerp van bespreking geweest zijn. Het duurt toch nog tot 1993, voordat serieus over herstel gesproken wordt. Het meer concrete plan komt in 1996 aan de orde met de vage beslissing om uiterlijk per 1-1-2000 de restauratie gereed te hebben.

Nu nog enige opmerkingen over de werkwijze.

Twee orgelbouwers hebben zich onafhankelijk van elkaar, maar wel in bijzijn van de adviseurs, bezig gehouden met de vaststelling van wat nodig is om bij de restauratie uit te voeren, zodat er

weer een goed orgel te voorschijn komt. Ze hebben ook een prijsopgave gedaan, weliswaar met enkele dubieuze stelposten. Daarna heeft de ene orgelbouwer zich teruggetrokken waardoor er nog slechts één overblijft.

De opgegeven prijs wordt getoond in de vorm van een begroting en gedateerd op 1994. Navraag leert mij dat gerekend moet worden met prijsstijgingen van 2 tot 3% per jaar. Deze verhogingen zijn nogal wisselvallig, omdat een groot deel van het werk uit loonkosten bestaat en de ontwikkeling hiervan redelijk onstabiel is. Wanneer toch tot restauratie overgegaan wordt dan is het gewenst om de uitvoering zo spoedig als dit technisch mogelijk is uit telaten voeren.

Het lijkt mij ook noodzakelijk om meer dan één orgelbouwer een prijsopgave te laten doen met een gedetailleerde specificatie aan de hand van een namens de kerk door de adviseurs opgesteld bestek met voorwaarden en garantiebepalingen. Ervaringen uit het verleden hebben wel geleerd, dat dit belangrijk en noodzakelijk is.

Het besluit om eerst dan tot uitvoering over te gaan als de benodigde geldmiddelen aanwezig zijn is een zeer onzekere factor in het geheel en maakt de genoemde datum niet meer dan een streefdatum.

De instand houding van de kerken met de orgels daarin en het overige meubilair is een verantwoordelijkheid van de K.A.Z., die deze verantwoordelijkheid wel kan delegeren aan de C.v.B. maar niet kan afschuiven.

De tendens in de vergadering was dat van deze verantwoordelijkheid niet veel is gebleken uit de voorlichting en met name helemaal niet bij het technische gedeelte. Naar mijn inzicht werd deze zaak veel te veel afgeschoven naar de adviseurs.

Overduidelijk beijverden zowel de K.A.Z. als de C.v.B. zich om aan te geven, dat de Orgelcommissie dient te zorgen dat het benodigde geld bijeengebracht wordt, voordat de restauratie opgedragen kan worden, daarbij voorbijgaande aan de verantwoordelijkheid die deze organen hebben voor de technische uitvoering.

Beter is naar mijn gedachte om serieus het alternatief te overwegen van een nieuw orgel in de Hoofdstraatkerk, zoals ook de adviseurs genoemd hebben.

In de Bentinaanslaankerk is enkele jaren geleden een nieuw orgel geplaatst, waarvan de prijs zonder bijkomende bouwkundige werken ongeveer f.350.000.- geweest is. Eén van de adviseurs geeft aan dat een alleszins acceptabel nieuw orgel in de Hoofdstraatkerk ongeveer f.600.000.- zal moeten kosten.

Ook dan is er veel voor te zeggen om de uitvoering zo spoedig mogelijk te laten beginnen volgens dezelfde voorstellen in deze brief.

De kerk is toch bezig om op korte termijn een herstructurering door te voeren, die voor een groot deel is ingegeven door de

slechte uitkomst van de jaarrekening 1993. Bij de herschikking van geldmiddelen moet het geen groot probleem zijn om iets vrij te maken voor de financiering van het ontbrekende gedeelte bij de orgelbouw. Dat bedrag is niet zo groot, want naast de opbrengst van de te voeren aktie is er ook nog de opbrengst van de verkoop van het bestaande orgel. Ik durf hiervan geen schatting te maken, maar het blijkt wel dat er veel vraag is naar gebruikte kerkorgels. Soms staat men er voorin de rij en een opbrengst van bijv. f.100.000.- is niet denkbeeldig.

Tenslotte nog enkele opmerkingen over de te voeren aktie door de orgelcommissie. Wie is eigenlijk de orgelcommissie en zijn de leden geworven om ook een geldwerfaktie te kunnen voeren?

Staat de K.A.Z. er wel voldoende achter en wil die daar ook blijf van geven?

Is er aan gedacht wat er gedaan moet worden wanneer de aktie strandt d.w.z. onvoldoende geld opbrengt of het begeeft?

Uit de begeleidende brief blijkt hiervan niets.

De gebruikte methode om door middel van actie-accept giroformulieren geld te werven is de duurste en kost op dit moment f.0.40 per gebruikt formulier extra. Een organisatie, die bij bestaande leden geld werft, mag dit ook doen door middel van de veel meer gebruikte blauwe giroformulieren. Giroformulieren mogen feitelijk niet worden gebruikt zonder dat de naam van de ontvanger hierop vermeld staat. Het invullen van de naam en het adres met bijv. een pen kan verwerkingsmoeilijkheden geven en ook door de verwerkingsinstantie geweigerd worden. Bovendien moeten de geschreven formulieren individueel teruggeleverd worden, hetgeen tot kostenverhoging leidt. Ook bij sponsoring zijn op de één of andere manier deze kosten verloren.

Het is, vind ik, wat beneden de maat voor een kerk als de onze om deze werkwijze toe te passen.

Ook zou ieder gemeentelid, dat aan de aktie deelneemt aan de kerk een bericht behoren te zenden waarop de hoogte van de bijdrage vermeld staat, zodat er enige controlemogelijkheid aanwezig is. Dat is nu alleen maar het geval bij termijnbetalingen in de komende jaren.

Met vriendelijke groeten

A. Hoven

c.c. Commissie van Beheer

c.d. Orgelcommissie